

Bonus.3

PRIS: 35 KRONOR

► **TEMA RESOR:** Undvik luftgroparna - före, under och efter resan.
Plus och minus med paket och reguljärt / Så påverkar resan miljön / Hetaste resmålen

+

10

**RÅD & TIPS
INFÖR RESAN**

ILLUSTRATION: ISTOCKPHOTO

INNEHÅLL 3.2013

- 3 **SNABBA FAKTA**
Kort och gott om turistlivet. Visste du detta om resor?
- 4 **LÄS PÅ, RES OCH NJUT!**
Var hyfsat påläst så att drömmresan inte slutar i en mardröm.
- 6 **PAKET ELLER REGULJÄRT?**
För- och nackdelar med att resa reguljärt eller charter.
- 7 **BRA APPAR OCH NÄTPLATSER**
Ett axplock kostnadsfria vägvisare att ta hjälp av på resan.
- 8 **HETASTE RESMÅLEN**
Kartan över vart vi svenskar reser helst i världen.
- 10 **BYTA BOSTAD**
Ett annorlunda sätt att resa – och rejält billigare.
- 12 **TIPS INFÖR RESAN**
Allt från visum och vaccinationer till valuta.
- 14 **RESAN PÅVERKAR MILJÖN**
Vårt att veta för dig som vill tänka miljövänligt när du ska resa.
- 15 **CHECKLISTA**
Bocka av det här innan du åker till flygplatsen.

Planeringen halva nöjet

■ somras vandrade jag i Österrike. Det var en helt fantastisk resa. Sanslöst vackra alpängar, utmanande uppförslut, roliga möten och samtal, god mat, skön säng. En riktigt rolig del av resan var planeringen. Vilken utrustning skulle vi ta med? Hur är vädret i Alperna på sommaren? Vi var borta i en vecka, men för mig började resan ett halvår tidigare.

Jag tror att chansen att resan blir lyckad ökar om du funderar igenom vad som är viktigt för just dig och så gott det går planerar så att dina önsksaker också uppfylls.

Bonus om resor ger dig uppslag och idéer till hur du kan planera din resa. Bonus visar för- och nackdelar med att sätta ihop och beställa resa, hotell och aktiviteter själv jämfört med att köpa en charterresa med liknande upplägg. Du får fakta om försäkringar och avbeställningsskydd och tips på användbara webbplatser och appar. Och du får råd om hur du ska göra om du vill klaga.

Tyvärr tvingas vi konstatera att den resa som bäst tar hänsyn till miljön blir väldigt dyr, och ofta går den inte ens att göra.

Carina Lundgren,
chefredaktör

Chefredaktör & ansvarig utgivare Carina Lundgren,
carina.lundgren@radron.se
Redakör Pontus Ohlin, pontus.ohlin@radron.se
Grafisk form och illustration Kate redaktionell design

© Råd & Rön 2013. Eftertryck av artiklarna, helt eller delvis, är förbjudet. Råd & Rön ägs av Sveriges Konsumenter, en oberoende paraplyorganisation. Målet är ökad konsumentmakt. www.radron.se

Råd & Rön

Snabba fakta

Charterresornas genombrottsår, högsta ersättningsbelopp vid förlorat bagage, definitionen av turist. Visste du detta om resor?

1 134

euro är det högsta ersättningsbelopp som du som flygpassagerare kan få om du förlorat eller fått ditt bagage skadat, enligt EU-domstolen.

FOTO: ISTOCKPHOTO

2 gånger

SVARTA LISTAN

per år

publicerar Råd & Rön Svarta listan med de företag som inte följt Allmänna reklamationsnämndens rekommendationer. Flygbolag som många gånger vägrat ersätta sina kunder är bland annat British Airways, Ryanair och AirBaltic.

Sju

dagar har du på dig att reklamera om ditt incheckade bagage har blivit skadat.

1955

blev den svenska charterturismens stora genombrottsår. I början flög de flesta till Mallorca.

”Behåll växeln, en enkel och effektiv metod för att höja passagerarnas köp.”

Så står det i Ryanairs utbildningsdokument för kabinpersonal, enligt bland annat aftonbladet.se.

5845:-

kostar ett interrailkort om du är mellan 26 och 59 år och vill tåggluffa en månad i Europa.

24 timmar

minst, och minst 10 mil från hemmet, måste du vara för att definieras som turist enligt världsturistorganisationen UNWTO.

LÄS PÅ, RES OCH NJUT!

En resa kan vara fantastisk. Men för att den ska bli så lyckad som möjligt bör du också vara hyfsat påläst och garderad – annars kan den drömda färden sluta i en mardröm.

Du kanske ska åka på charterresa till Sicilien eller Sankt Petersburg, eller flyga reguljärt till Salzburg eller Singapore för fortsatta äventyr där. Oavsett vart du åker i världen är det bra att veta vilka rättigheter och skyldigheter du har, och vad du annars bör tänka på som utlandsresenär. Försäkringsskyddet är en sådan sak, växlingen en annan, bagaget en tredje, och så vidare.

Visst, det kan verka trist med en bilaga som är mager på kända tips om kritvita stränder och spännande utflyktsmål, men se den inte som en resekatalog utan som ett komplement som du kan ha nytta av. Den tar bara några minuter att läsa.

Maria Wiezell, konsumentvägledare på Sveriges Konsumenter i Stockholm, får många och ibland förtvylade samtal från konsumenter som hamnat i någon form av trubbel. Det kan röra sig om försenade eller inställda flyg, matförgiftningar, hotell och utflyktsmål som inte alls motsvarar förväntningarna. Listan kan göras lång.

– Över huvud taget har många svenskar en uppfattning om att när någonting går snett så måste det finnas någon som är ersättningskyldig, säger hon. Men så är det inte alltid, och framför allt inte om man är på resande fot.

Därför ska man läsa på så mycket som möjligt om platsen som man ska till, fortsätter Maria Wiezell. I förväg.

– Ta reda på de förutsättningar som finns på plats och förvänta dig inte alltid svensk standard. Hör med andra som varit där. Då slipper du sådana överraskningar som jag hör berättas; att man till exempel åkt till ett land i Sydamerika där duscharna inte fungerat som de ska, eller att man åkt till ett land i Sydostasien som ofta drabbas av strömavbrott – sådant irriterar många.

Men det viktigaste inför en utlandsresa är att man ser över sitt försäkringsskydd, understryker Maria Wiezell. Om man inte är tillräckligt försäkrad och skulle råka ut för en olycka kan sjukvård och eventuella ambulanstransporter sluta i en mycket kostsam historia.

För en vanlig semesterresa duger oftast hemförsäkringens resekydd alldeles utmärkt. Den brukar gälla för resor som är kortare än 45 dagar och täcka de stora oförutsedda kostnader som kan drabba dig – eller de som ingår i ditt hushåll – inte bara vid olyckor, utan också vid stölder och sjukdomar. Rättsskydd och överfallsskydd brukar också ingå. **👉**

SE ÖVER DITT RESESKYDD

► **LUSLÄS DIN HEMFÖRSÄKRING;** den kan vara otillräcklig. Du kanske är borta längre än 45 dagar, ska hoppa fallskärm eller motsvarande som innebär att du måste skaffa dig en kompletterande tilläggförsäkring.
► **AVBESTÄLLNINGSSKYDD - HAR DU DET?** Kanske krävs det rent av en separat reseförsäkring?

DÅ ÄR FLYGET FÖRSENAT

Enligt EU:s regler är det en försening om flygbolaget räknar med att flygningen sinkas med minst:

- 2 timmar** på alla flygningar upp till 1 500 kilometer.
- 3 timmar** på alla flygningar inom EU som är längre än 1 500 kilometer samt vid alla andra flygningar på mellan 1 500 och 3 500 kilometer.
- 4 timmar** vid alla de flygningar som inte omfattas av ovan nämnda punkter.

PAKET eller REGULJÄRT?

Ibland vill man bara ha det bekvämt.
Ibland hungrar man mer efter äventyr.
Att åka reguljärt eller som paket- och charterturist
har både för- och nackdelar.

Paketresa ▼

Reguljärresa ▼

PLUS OCH MINUS

⊕ **Mycket bekvämt**, särskilt om det rör sig om en kryssning eller all inclusive. Du får både resa och transfer, boende och eventuella utflykter serverat i ett paket, och eftersom du då omfattas av paketreselagen och resegarantin kan du vara trygg.

⊖ **Knappast så exotiskt**, risk att man "missar" landet, turistfällor lurar överallt.

⊕ **Stor frihetskänsla**, skulle till exempel en backpacker svara. Du bestämmer hur, när och i princip allt själv. Med lite tid och ansträngning kan du faktiskt pussla ihop en tripp som är både billigare och äventyrligare än en charter.

⊖ **Det ständiga fixandet**, otryggheten, mindre lagstadgat skydd.

OM JAG MÅSTE AVBOKA RESAN?

Svårt!

Du har alltid rätt att avboka mot en viss kostnad. Avbokning 30 dagar före avresa kostar oftast fem procent av anmälningsavgiften. Du är inte bunden vid köpet förrän du har betalat en anmälningsavgift och fått en skriftlig bokningsbekräftelse.

Lätt!

En reguljärresa är oftast inte avbokningsbar; det måste du extraförsäkra dig emot. Så fort du har klickat i "boka"-rutan på skärmen är beställningen bindande. Obs! Avbokningsskyddet gäller bara om du blivit sjuk eller om du inte kan resa på grund av anledning som du inte har kontroll över.

VAD TYCKER KONSUMENTERNA?

586

ärenden inkom till Allmänna reklamationsnämnden 2012. Paketcharterresor får dock högsta betyg av konsumenterna i Konsumentverkets senaste konsumentmarknadsindex. Lågst får telekommunikationstjänster.

781

ärenden landade på Allmänna reklamationsnämndens bord 2012. Därmed får denna kategori flest klagomål efter köp av begagnade bilar.

VAD GÖR JAG VID INSTÄLLT ELLER FÖRSENAT FLYG?

Vänd dig till det transporterande flygbolaget. Om du skulle förlora en semesterdag eller liknande kan du begära ersättning hos paketreseföretaget.

Kontakta flygbolaget. Eftersom resan inte omfattas av paketreselagen kan du bara få skadestånd för ekonomisk skada och eventuell schablonersättning enligt EG-förordningen.

9 Nätplatser och appar

Varsågod - här kommer ett axplock bra och kostnadsfria vägvisare som du kan ha hjälp av på resan.

1 UD.SE Du kanske undrar om Tunisien är säkert nog att resa i, om du behöver vaccinera dig mot gula febern i Honduras eller om du som EU-medborgare verkligen behöver pass för att komma in i Luxemburg. Utrikesdepartementets rese-app, Resklar, ger dig svaren på sådana frågor. Har också de rätta telefonnumren om du skulle hamna i nöd. En livboj i cyberhavet.

2 VACCINATIONSGUIDEN.SE Vilka vaccinationer behöver du inför resan? Här kan du ladda ner aktuella vaccinations- och profylax-rekommendationer för enskilda länder.

3 KONSUMENTEUROPA.SE Sorterar under Konsumentverket och har utmärkt koll på dina rättigheter. Här finns bland annat Your Passenger Rights, en första-hjälpen-app för dig som fastnat på en flygplats eller väntar på väskor som aldrig dyker upp på bagagebandet.

4 STRALSKYDDSMYNDIGHETEN.SE Efterlängtat, ja, men för mycket sol är ju inte bra - särskilt inte om du reser med barn. Sol-appen "Min soltid" ger dig bra råd, samtidigt som du enkelt kan ta reda på hur länge du kan vara i solen på den plats som du just för tillfället befinner dig på.

5 HOTELS.COM Var ska du bo? Här finner du tips, omdömen och rekommendationer om hotell i världens alla hörn.

6 TRIPADVISOR.SE Världens största rese-community av och för resenärer. Omdömen och tips om inte bara hotell utan även butiker, restauranger, utflykter och mycket annat jorden runt.

7

GOOGLE.SE Googla kan man behöva göra även på semestern, till exempel efter valutaomvandlare, som det finns gott om på nätet. Men här finns också en översättnings-app, Google Översätt. Den kan komma väl till hjälp om du till exempel hamnat på en lokal fiskrestaurang och fattar föga av den filippinska, armeniska eller katalanska matmenyn.

8 SMHI.SE Frågan som ljus- och soltörstande svenskar kanske ställer sig mest: Hur blir vädret? Här kan du få reda på solchanser, regn, temperaturer och mycket annat som är av meteorologiskt intresse - jorden runt.

9 VAGABOND.SE Sveriges största resemagasin. Allt är inte gratis, men mycket. Här bland annat årlig koll på hur, vart och hur länge svenskarna reser. Den svenske genomsnittsresenären åker till exempel hellre flyg än tåg och bil och spenderar cirka 7800 kronor på sin semester.

VÄRLDENS HETASTE RESMÅL

Hit åker vi svenskar oftast och helst - världsdel för världsdel.

ILLUSTRATION: ISTOCKPHOTO

10 POPULÄRASTE RESMÅLEN

antal svenska resenärer 2012:

1. Spanien	1,9 miljoner
2. Danmark	1,3 miljoner
3. Finland	1,1 miljoner
4. Tyskland	871 000
5. Norge	786 000
6. Storbritannien	767 000
7. Italien	620 000
8. Turkiet	616 000
9. Grekland	575 000
10. USA	547 000

USA

Utomeuropeiska toppfavoriten, särskilt städernas stad New York. Som på film, brukar många säga som har varit här.

SPANIEN

Mest populära landet. Gaudi i Barcelona, Alhambra i Granada eller varför inte bara lite sol, bad och tapas på, säg, Kanarieöarna!

SYDAFRIKA

Allt fler reser till Sydafrika. Det är vacker natur, djurmat och vin som

BRASILIEN

Amazonas och karnevalen i Rio de Janeiro är bara ett par dragplåster. Men här är det också relativt nära Machu Picchu i Peru samt kontinentens övriga juveler.

både
r, god
lockar.

TURKIET

Istanbul lockar, men också Medelhavets stränder och turkosblått vatten. Solsäkert, hyfsat billigt och med en mix av västerländskt och österländskt.

THAILAND

Inte lika mycket på modet som det var för ett par år sedan. Men Thailand är Thailand: vackert, lagom äventyrligt och med en fascinerande historia. Och - barnvänligt!

AUSTRALIEN

Operahuset i Sydney, dykning i Stora Barriärrevet och alla dessa för oss märkliga djur. Har också världens lyckligaste befolkning, enligt OECD.

BYTA BOSTAD: "GER EN HELT ANNAN NÄRHET"

Trött på dyra och opersonliga hotell?
Då kan du byta din bostad mot någon annans
i stället. Det är nästan gratis.

Att byta bostad med någon annan är inte bara bra för den egna plånboken; du får ju också en djupare inblick i hur andra lever och bor utanför Sverige.

Rent praktiskt går det till så att du anmäler dig till någon av de numera många och alltmer populära hembytarsajter som finns på nätet. Mot en avgift (exempelvis 330 eller 840 kronor per kvartal eller år) får du tillgång till en databas i vilken du helt enkelt skapar din egen profil. Där klär du alltså din bostad och ditt område med text och bilder med så vackra, ärliga och insmickrande beskrivningar du kan samt kryssar i vart och ungefär när i tiden du önskar åka. Ungefär som en kontaktannons, alltså.

Och sedan, när dina önskemål slutligen matchar någon annans, är det bara att skriva ett kontrakt och komma överens om övriga detaljer, som överlämning av nycklar och om bytet även ska inkludera bilbyte för samma period.

Lägenhet mot lägenhet

Erika Granstrand och hennes sambo har tillämpat det här semesterkonceptet flera gånger på kort tid. Via hembytarsajten www.hembyte.nu har de bytt sin lägenhet i Stockholm mot andra lägenheter i både Paris och Amsterdam.

Erika Granstrand talar varmt för saken och

rekommenderar fler att göra det. Men i början, för bara ett par år sedan, var hon lite tveksam till att låna ut bostaden till främlingar.

– Jag var skeptisk och tyckte att det skulle kännas konstigt att någon skulle klampa runt bland mina ägodelar. Men nu bryr jag mig inte längre; det finns ju ändå en ömsesidig önskan om att det ska fungera bra för bägge parter. Och

"När allt kommer omkring handlar det ju bara om väggar, golv och tak."

Erika Granstrand

"Man får en anledning att göra en rejäl storstädning!"

Gunnar Edén

när allt kommer omkring handlar det ju bara om väggar, golv och tak.

Vad är den främsta fördelen, tycker du?

– Att man får en helt annan närhet till staden eller platsen som man kommer till. När man kommer hem från en hembytesresa känns det inte som att man har varit i exempelvis Amsterdam, utan att man faktiskt har levt där, att man på något vis varit en del av kulturen. Det kan röra sig om småsaker, till exempel hur Amsterdamborna hanterar sina sopor. Sådant hade jag nog aldrig upptäckt om jag hade bott på ett hotell, som jag dessutom hade varit tvungen att betala för.

Lånat ut villan

Gunnar Edén och hans familj bor i en villa i Mölnlycke och har nio års erfarenhet av att byta semesterboende via webbplatsen Homelink (på svenska: www.bostadsbyte.com).

– När vi sålde vår sommarstuga tänkte vi att vi skulle prova på någonting helt annat, och då verkade det här spännande, säger Gunnar Edén.

Under dessa nio år har familjen Edén bytt villan mot såväl hus som lägenheter i länder som Holland, Frankrike, Spanien och Österrike.

– Det är kul, man upptäcker mycket nytt. Ibland

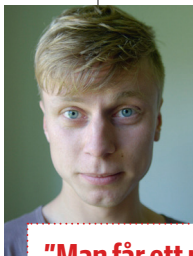
hamnar man på ställen som man inte riktigt hade tänkt sig. Nyligen fokuserade vi till exempel på England och engelska kusten, men i stället hamnade vi i Graz i Österrike. I ett hus med pool och allt möjligt ... Andalusien var också trevligt!

Men hur känns det att låna ut villan?

– Inga problem alls. Vi har ju ett kontrakt, och de är hemma hos oss på samma villkor som vi är hemma hos dem. Ibland har vi också träffat de personer som vi har bytt med, och det har verkligen varit jättetrevligt. Man får också en anledning att göra en rejäl storstädning!

Sovit på soffor

Värmdöbon Torkel Rein har erfarenhet av en annan variant, som är helt gratis dessutom. Han är medlem i www.couchsurfing.org, en global mötesplats på nätet där man – enligt egen uppgift – ges möjlighet att få låna en soffa hemma hos någon av communityns sex miljoner användare som finns spridda i mer än 100 000 städer världen över.

"Man får ett mycket bra inifrånperspektiv."

Torkel Rein

Det medlemskapet har Torkel Rein haft stor glädje av. Nyligen kom han hem från en ett och ett halvt år lång odysseé, och under den tiden har han sovit på ett oräkneligt antal soffor

i Ryssland, Japan, Hongkong, Singapore ...

– Hur många soffor det har blivit, det vet jag inte. Men många!

Innebär det att du

måste låna ut din soffa till den som frågar?

– Man behöver inte, men man kan om man vill. Och jag har gjort det tidigare, bara för att få träffa människor.

Vad är tjusningen med att resa så här?

– Förutom att det är gratis får man ett mycket bra inifrånperspektiv på stället man befinner sig på. ○

MER PÅ NÄTET

► Fler hembytesorganisationer hittar du på nätet. Kontraktet som organisationen ofta tillhandahåller används för att det inte ska uppstå några eventuella oklarheter.

10 RÅD OCH TIPS INFÖR RESAN

1

CASH & KORT

Ibland är det bättre att betala med kort, ibland är det billigare att ta ut kontanter i den lokala valutan på själva rese målet och ibland... ja, vad som är bäst och billigast kan kort sagt skilja från plats till plats och från tid till annan. Innan du åker är det dock alltid bra att ha lite kontanter i den lokala valutan – för dricks, vatten, taxiresor, etc. Annars är bank- eller kreditkort enkelt och smidigt; du kan ju både betala med det och ta ut de kontanter som du behöver i de uttagsautomater som numera finns över hela världen. Kolla dock att du inte debiteras alltför höga uttagsavgifter.

TIPS ► Fråga andra som kan eller har varit på platsen om vad som är billigast och bäst, eller jämför på www.konsumenternas.se. Gardera med två kort om det ena inte skulle fungera. Kontrollera kortens giltighetstid före avresa, och spara telefonnumret till din bank – inte bara i mobilen.

2

VACCINATIONER

Särskilt viktigt att tänka på om du ska åka utanför EU, och speciellt om du reser med barn förstås. Det är din egen skyldighet att ta reda på vilka

vaccinationer som krävs. Du kan faktiskt bli stoppad från att komma in i ett land om du inte är tillräckligt vaccinerad.

TIPS ► Ta i god tid före avresa reda på vilka vaccinationer som gäller för landet eller området du ska resa till; kolla med vaccinationscentral, resebyrå eller till exempel www.vaccinationsguiden.se.

3

MEDICINER

Om du tar receptbelagd medicin bör du ha ett skriftligt läkarintyg, gärna på engelska, för att undvika onödigt tjafs med tullen. Ett litet reseapotek rekommenderas med plåster, smärt- och febernedsättande tabletter och liknande som du annars brukar ha hemma och som också tar liten plats i necessären. Åker du med barn bör du tänka ett extra varv.

TIPS ► Åksjukepill, diarrédämpande och vätskeersättningsmedel är ett bra komplement till reseapoteket.

4

PASS & VISUM

Vårda passet. En trasig eller lös sida innebär att det är ogiltigt.

Observera att somliga länder kräver att passet måste vara giltigt en viss tid efter inresan. Vissa länder kräver också visum; kolla med ambassad eller resebyrå vad som gäller för ditt resmål. Se till att namnet på biljetten stämmer till fullo överens med namnet i passet.

TIPS ► Inom Schengenområdet duger det med ett nationellt ID-kort, men ta för vana att alltid ta med passet när du reser utomlands.

5

RESEFÖRSÄKRING

Oftast ingår en reseförsäkring i hemförsäkringen och gäller i 45 dagar. Men lusläs villkoren. Försäkringar handlar inte om vad som är logiskt och sunt förnuft, utan om vad som de facto står där på papperet – till punkt och pricka och ingenting annat.

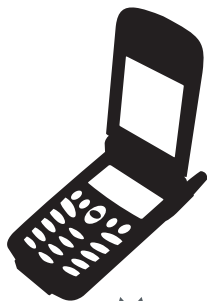
TIPS ► Läs villkoren och tänk på vad du eventuellt kommer att utsätta dig för under resan. Kontakta försäkringsbolaget.

6

AVBESTÄLLNINGSSKYDD

Ingår oftast om du betalar resan med kort, eller i reseskyddet i din hemförsäkring. Trots det beställer många det i onödan. Tänk på att alla sjukdomar inte accepteras som skäl för att du ska få avbeställa resan. Ibland krävs det också läkarintyg – före den planerade avresan, dessutom.

TIPS ▶ Jämför försäkringsbolagens och resebyråernas priser om avbeställningsskydd saknas.

7

MOBILTELEFON

Kolla med din operatör före avresa. Vad är det för kostnader, egentligen? Vad kostar ett utgående och ett inkommande samtal, och vad kostar det att lyssna av ett meddelande? Många gånger är det billigare att köpa ett kontantkort i det land man är i, oavsett om det är inom eller utom Europa (detta förutsätter dock att telefonen inte är operatörlåst). Det kan till och med vara billigare att köpa en mobiltelefon – med kontantkort – än att ta med sin egen. Tänk på – eller stäng av – internettrafiken. Kostnaderna för den kan lätt skena iväg.

TIPS ▶ Ta med viktiga uppgifter, som PIN-, PUK- och IMEI-koderna, om din telefon skulle bli stulen.

8

BAGAGE

Checka inte in väskor som innehåller för mycket av värde – framför allt inte smycken, pengar och annat stöldbegärligt. Tänk också på att försäkringen bara täcker en förlust på upp till ett värde av ungefär 10 000–12 000 kronor av det incheckade bagaget.

TIPS ▶ Väg bagaget hemma, innan du är på flygplatsen. Om bagaget blir försenat ska du kontakta flygbolaget och spara alla kvitton från eventuella utlägg. Viktigt också att du fyller i en så kallad PIR-rapport redan på flygplatsen.

9

SJUKVÅRD

Återigen – läs igenom dina försäkringsvillkor. Som EU-medborgare har du rätt till nödvändig sjukvård inom EU. Beställ det så kallade EU-kortet från Försäkringskassan, det är kostnadsfritt. Det täcker inte all vård, exempelvis kostnader för hemtransport. Då behöver du en privat reseförsäkring.

Gravid? Efter den 28:e graviditetsveckan täcker inte reseförsäkringen vårdkostnader som har med graviditet att göra. Inom EU har du dock rätt till akut sjukvård i samband med graviditet och förlossning.

Ring Försäkringskassan om du är osäker.

TIPS ▶ Skaffa läkarintyg och spara alla kvitton om du skulle bli akut sjuk eller råka ut för en olycka. Tänk på att en försäkring inte nödvändigtvis gäller vid olycka eller sjukdom som följd av att du druckit för mycket alkohol.

10

HYRBIL

Det kan bli billigare att hyra en bil hemifrån än när du är på plats. Fotografera bilen både före och efter att du har hyrt den, då är det ju lättare att bevisa att det inte är du som orsakat skadan. Kontrollera att försäkringen avser skydd för både förare och passagerare samt skador på bilen. Svenskt körkort gäller i samtliga EU-länder. Utanför EU krävs det ofta också ett internationellt körkort.

TIPS ▶ Extra viktigt att kolla försäkringen när du är utanför EU. Fråga efter "third-party liability", vilket motsvarar svensk trafikförsäkring.

20\$

"Om resenären framför klagomål som inte är obefogade, skall arrangören eller hans lokala representant genast vidta åtgärder för att finna en lämplig lösning."

Ur paketreselagen (1992:1672)

RESANDET PÅVERKAR MILJÖN

Du kanske sopsorterar, handlar ekologiskt och värnar om miljön på andra sätt.

Men alla utsläpp som du bidrar med när du flyger då, har du tänkt på det? Lägg den här bilden på minnet inför nästa resa.

Grafiken visar hur många ton koldioxidequivaler (CO²-ekvivalenter) du släpper ut om du flyger en tur- och returresa till någon populär destination från Arlanda flygplats. Vi har använt oss av SAS koldioxidkalkylator (www.sasems.port.se/Emissioncalc.cfm) och multiplicerat dess resultat med 1,9, vilket ger en mer realistisk bild av de utsläpp som sker på hög höjd.

SIFFROR I LUFTEN

► I fjol gjorde vi drygt 12 miljoner utlandsresor, vilket är en ökning med 6 procent jämfört med året före. Och främst väljer vi det miljömässigt sämsta: flyget.

► Tre tur- och returresor till Paris motsvarar ungefär en Thailandsresa.

► En resa till Thailand släpper ut ungefär lika mycket

koldioxid som en svensk normalbil gör under ett år.

► En genomsnittssvensk bidrar med 0,8 ton CO²-ekvivalenter per år genom att flyga.

► Totalt släpper vi ut cirka 10 ton CO²-ekvivalenter per person och år, vilket är 9 ton mer än vad Naturskyddsföreningen anser vara en hållbar nivå.

Alanya
0,9
ton

Kairo
1,1
ton

Barcelona
0,8
ton

Bangkok
2,2
ton

New York
1,7
ton

Rio de Janeiro
2,8
ton

Sydney
4,1
ton

Det är mycket att tänka på inför en resa.
Bocka av det här innan du åker till flygplatsen.

Glöm inte att ...

Hålla tjuven borta. Se till att någon kollar posten och vattnar blommorna då och då. Gör uppehåll i tidningsprenumerationen. Se www.stoldskyddsforeningen.se för fler tips.

Betala räkningarna. Kan bli dyrt annars. En resa är inte ett giltigt skäl om du blir sen med en inbetalning. Kolla tackningen på kontot.

Lusläsa och ta med. Är och kommer passet vara giltigt under resan? Stämmer namnet på biljetten helt överens med namnet i passet? Verkar försäkringen okej? Har du med Försäkringskassans EU-kort? Körkort, visum, vaccinationsintyg? Spårnummer? Andra viktiga telefonnummer?

Förvara värdesakerna i handbagaget. Packa inte ner pass, biljetter, bankkort, kontanter, dator, kamera och annat stöldbegärligt i de väskor som ska checkas in. Kopiera värdehandlingarna och förvara dem på en säker plats.

Vardagsprylarna. Laddare, mediciner, glasögon/linser, mobiltelefon ...

Ha koll på tillståndet **efter resan.** Kontrollera att beloppen på dina bankkonton stämmer så att det inte har försvunnit något eller dragits för mycket. Sjuk? En sjukdom kan bryta ut lång tid efter att du blev smittad. Kontakta i så fall läkare och berätta var du har varit.

En hjälp i vardagen!

Råd & Rön granskar företag och produkter, guidar i konsumentfrågor och publicerar cirka 50 omfattande tester per år. Undvik kostsamma och irriterande felköp, kolla först med Råd & Rön.

PROVA-PÅ-ERBJUDANDE:

www.radron.se/bonus

Råd & Rön